

ประโยค ป.ธ.๘

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

๑. ความจริง ความประพจน์ไม่เื้อเพื่อมี ๒ อย่าง คือ ความประพจน์ไม่เื้อเพื่อทางกาย ๑ ความประพจน์ไม่เื้อเพื่อทางวาจา ๑ บรรดาความประพจน์ไม่เื้อเพื่อ ๒ อย่างนี้ ความประพจน์ไม่เื้อเพื่อทางกายเป็นไหน ? คือ ภิกษุบางรูปในพระศาสนาเนี้ เมื่ออยู่ในท่ามกลางสงฆ์ก็ไม่ว่าทำความยำเกรง ยืนเบียดพระเถระบ้าง นั่งเบียดพระเถระบ้าง ยืนข้างหน้าบ้าง นั่งข้างหน้าบ้าง นั่งอาสนะสูงบ้าง นั่งคลุมศีรษะบ้าง ยืนพูดบ้าง แกว่งแขนพูดบ้าง เมื่อพระเถระไม่ว่าสวมรองเท้าจงกรมอยู่ ตนสวมรองเท้าจงกรมบ้าง เมื่อพระเถระจงกรมที่จงกรมต่ำ ตนจงกรมที่จงกรมสูงบ้าง เมื่อพระเถระจงกรมอยู่ที่พื้นดิน ตนจงกรมที่จงกรมบ้าง ยืนแทรกแซง พระเถระบ้าง นั่งแทรกแซง พระเถระบ้าง ห้ามกันพระใหม่ทั้งหลายด้วยอาสนะบ้าง ในเรือนไฟ ยังไม่ทันขอโอกาส พระเถระก็ใส่พินบ้าง ปิดประตูบ้าง ที่ทำน้ำ เดินเสียดสีพระเถระลงไปบ้าง เดิน (แซง) ลงไปข้างหน้าบ้าง อาบน้ำเบียดบ้าง อาบน้ำข้างหน้าบ้าง เดินเบียดเสียดขึ้นบ้าง เดิน (แซง) ขึ้นไปข้างหน้าบ้าง เมื่อเข้าสู่ละแวกบ้าน เดินเบียดเสียดพระเถระไปบ้าง เดินไปข้างหน้าบ้าง เดินหลีกไปข้างหน้า ๆ พระเถระบ้าง ผลุนผลันเข้าไปในห้องของตระกูล อันเป็นสถานที่ลี้ลับ และเป็นสถานที่เขาปกปิดไว้ ซึ่งเป็นสถานที่พวกกุลสตรีกุลกุมารทั้งหลายนั่งอยู่บ้าง ลูบล่าศิระเด็กชายบ้าง อย่างนี้เรียกว่า ความประพจน์ไม่เื้อเพื่อทางกาย ฯ

๒. คำว่า อรณฺณคโตะ วา รุกขมูลคโตะ วา สุนฺณาคารคโตะ วา นี้ แสดงถึงการกำหนด เสนาสนะที่เหมาะสมแก่การเจริญอานาปานสติสมาธิ สำหรับภิกษุผู้บำเพ็ญเพียรนั้น ฯ เพราะว่า จิตของภิกษุนี้ พึงชานไปในอารมณ์ทั้งหลายมีรูปารมณเป็นต้น เสียชานาน จึงไม่ปรารถนาขึ้นสู่อารมณอานาปานสติสมาธิ มักเล่นไปนอกทางถ่ายเดียว เปรียบเสมือนรถที่เทียมด้วยโคโง้งมักเล่นไปนอกทาง ฉะนั้น ฯ เปรียบเสมือนคนเลี้ยงโค

ต้องการจะฝึกลูกโคโง ซึ่งต็มน้ำนมแม่โคโงจนเติบโตแล้ว พรากไปเสียจากแม่โคแล้ว
 ปักหลักใหญ่ไว้ที่ข้างหนึ่ง ฟังใช้เชือกผูกล่าม (มัน) ไว้ที่หลักนั้น ต่อมา ลูกโคตัวนั้น
 ของเขาก็เดินไปเดินมา เมื่อไม่สามารถจะหนีไปได้ ก็ฟังหมอบอยู่ใกล้ หรือนอนอยู่ใกล้
 หลักนั้นนั่นเอง ฉนโค แม้ภิกษุนี้ก็ฉนนั่นเหมือนกัน ต้องการจะฝึกจิตที่ถูกกิเลส
 ประทุรร้าย ซึ่งเจริญขึ้นด้วยการดีมรสอารมณ์ มีรูปารมณเป็นต้นมาช้านาน ก็ฟังพราก
 (จิต) ออกจากอารมณ์มีรูปารมณเป็นต้นแล้วเข้าสู่ป่าหรือ ฯลฯ หรือเรือนว่างแล้ว ใช้
 เชือกคือสติผูกล่ามไว้ที่หลักคือลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น จิต
 ของเธอนั้นแม้จะเดินไปเดินมา ก็ไม่ได้อารมณ์ที่เคยชินมาก่อน เมื่อไม่สามารถจะตัด
 เชือกคือสติหนีไปได้ ก็ย่อมจะหยุดแน่นิ่งอยู่กับอารมณ์นั้นนั่นเอง ด้วยอำนาจอุปจาร
 สมาธิ และอัปปนาสมาธิ ฯ อีกอย่างหนึ่ง เพราะเหตุที่อานาปานสติกรรมฐานนี้ เป็น
 ยอดในประเภทกรรมฐาน เป็นปัทมฐานแห่งความบรรลุลุณวิเศษและธรรมเป็นเครื่อง
 อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระพุทธสาวกทั้งปวง
 อันผู้บำเพ็ญเพียรไม่ยอมสละแดนบ้าน ซึ่งระงมไปด้วยเสียงหญิง ชาย ช้าง ม้า เป็นต้น
 มิใช่กระทำได้ง่ายเพื่อเจริญ เพราะฉนนั้นมีเสียงเป็น เลียนหนาม ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๕

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๓๘

๑. ทวีโร หิ อนาจาโร กายโก จ วาจสิโก จ ตตถ กตโม กายโก อนาจาโร
อิเธกัจโง สงฺฆโคโตปิ อจิตฺติการโกโต เถเร ภิกฺขุ ฆฏฺฐยนฺโตปิ ติจฺจุจติ ฆฏฺฐยนฺโตปิ นิสิตฺติ
ปฺรโตปิ ติจฺจุจติ ปฺรโตปิ นิสิตฺติ อุจฺเจปิ อาสเน นิสิตฺติ สสึสมฺปิ ปารูปิตฺวา นิสิตฺติ จิตโกปิ
ภณฺติ พาหาวิกฺเขปโกปิ ภณฺติ เถรานํ ภิกฺขุนํ อนุปาหนานํ จงฺกมนฺตานํ สอุปาหนนํ จงฺกมฺติ
นีเจ จงฺกเม จงฺกมนฺตานํ อุจฺเจปิ จงฺกเม จงฺกมฺติ จมฺมายํ จงฺกมนฺตานํ จงฺกเมปิ จงฺกมฺติ เถเร
ภิกฺขุ อนุปชฺชชาปิ ติจฺจุจติ อนุปชฺชชาปิ นิสิตฺติ นเวปิ ภิกฺขุ อาสเนน ปฏฺวิพาหติ ชนฺดาหเร
เถเร ภิกฺขุ อนาปุจฺจิตฺวา กฏฺฐํ ปกฺขิปปติ ทวารํ ปิพฺพติ อุทกตฺติสุเถ เถเร ภิกฺขุ
ฆฏฺฐยนฺโตปิ โอตฺตติ ปฺรโตปิ โอตฺตติ ฆฏฺฐยนฺโตปิ นุหายติ ปฺรโตปิ นุหายติ ฆฏฺฐยนฺโตปิ
อุตฺตตรติ ปฺรโตปิ อุตฺตตรติ อนุตฺตรมฺรํ ปวิสฺสนฺโต เถเร ภิกฺขุ ฆฏฺฐยนฺโตปิ คจฺจติ ปฺรโตปิ
คจฺจติ ไวกกมฺม เถรานํ ภิกฺขุนํ ปฺรโต ปฺรโตปิ คจฺจติ ยานิ ตานิ โหนฺติ กุลานํ โอรฺวกาณิ
คุหฺทานิ จ ปฏฺิจฺจนฺนํ จ ยตฺถ กุลิตฺติโย กุลกฺุมาริโย นิสิตฺตติ ตตฺถปิ สหสา ปวิสฺติ
กฺุมารกสฺสปิ สิริํ ปรามสฺติ อโย วุจฺจติ กายโก อนาจาโร ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ สีนันทเทศ หน้า ๒๑ - ๒๒)

๒. อรณฺณคโต วา รุกฺขมฺลคโต วา สุณฺณาคารคโต วาติ อิทมฺสฺส
อานาปานสฺสติสมาธิภาวนานูรูปเสนาสนปริคฺคหปริตีปนํ ฯ อิมสฺส หิ ภิกฺขุโน ทิฆรตฺตํ
รูปาทิสฺส อารมฺมณฺสฺส อนุวิสฺสํ จิตฺตํ อานาปานสฺสติสมาธิอารมฺมณํ อภิรุทิตฺตํ น อิจฺจติ
กฺุญฺโคณยฺุตตรโต วีย อุปฺปถเมว ธาวติ ฯ เสยฺยถาปิ โคโป กฺุญฺธเนฺยา ชีรํ ปิวิตฺวา วาฑณฺติ
กฺุญฺวจฺฉํ ทเมตฺถกาโม ธเนฺโต อปเนตฺวา เอกนฺเต มหนฺตํ ถมฺภํ นิชนิตฺวา ตตฺถ โยตฺเตน
พฺนฺธเยยฺย อตฺสสฺส โส วจฺโจ อิตฺโต จิตฺโต จ วิปฺสนฺนิตฺวา ปลาโยตฺตํ อสฺสโกณฺโต ตเมว ถมฺภํ
อุปนินิสิตฺเตยฺย วา อุปนินิพฺชเยยฺย วา เอวเมว อิมินาปิ ภิกฺขุณา ทิฆรตฺตํ รุปารมฺมณาทิส-
ปานวาฑณฺติ ทฺวฺจจิตฺตํ ทเมตฺถกาเมว รุปาทิอารมฺมณโต อปเนตฺวา อรณฺณํ วา ฯ

สุณณาการํ วา ปวิสิตวา ตตฺถ อสฺสาสปฺสฺสาสณฺเณ สติโยตุเตน พฺนฺธิตพฺพํ เอวมสฺส ตํ
 จิตฺตํ อีโต จีโต จ วิปฺสนฺทิตฺวาปิ ปุพฺเพ อาจิณฺณารมฺมณํ อลภฺมานํ สติโยตุตํ จินฺทิตฺวา
 ปลาโยตุํ อสฺกโกณฺตํ ตณฺเวยารมฺมณํ อุปจารปฺปนาวเสน อุปนิสํหิติ เจว อุปนิปฺชฺชติ จ ฯ
 อถวา ฯ ยสฺมา อิทํ กมฺมญฺจานปฺปเกเท มุทฺธญฺตํ สพฺพพุทฺธปจฺเจกพุทฺธพุทฺธสาวกานํ
 วิเสสํวิคฺคหิตํวิจฺจมฺมสุขวิหารปทญฺจานํ อานาปณฺสสติกมฺมญฺจานํ อิตฺถิปริสทฺถติอฺสฺสา-
 ทิสทฺทสมากุลํ คามนฺตํ อปริจฺจชิตฺวา น สุกฺริ ภาเวตุํ สทฺทกณฺณกคฺคตา ฌานสฺส ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ อนุสฺสติกมฺมญฺจานนิกายสํ หน้า ๕๕ - ๕๖)

